

peamiselt matemaatikas. 1886. a. jätkub tal seminari õppetöö kõrval aega »Meelelahutaja« toimetajaks hakata, mis ametis ta püsis ajakirja ilmumise lõpuni (1887). 1888 siirdus K. Rannu ja sealt samal a. Tartu-Maarja koguduse köstriks, kuhu ta jäi oma surmani 20. V 1922. — Koolimehena on K. avaldanud matemaatikas käsitlevaid õpperaamatuid, nagu »Laste arvuvald« (I—III, Tartus, 1879) ühes vastava »Laste arvuvalla võtmega«, 2 vihus (1883). Neile õpperaamatutele andis tolleaegne ülemus oma heakskiitva otsuse ja nad võeti isegi venekeelses tõlkes koolides tarvitusele. Ka on ta avaldanud algebralisi algteadmisi käsitlevad teosed »Arvuvald I« (1879) ja »Arvuvald II« (1880). K. parandas ja andis välja Jakobsoni koolilugemiku. Eesti keeltki on K.-u raamatud rii- vanud ja a. 1882 ilmus Tartus ta »Kirjutamise õpetus«, mis oli määratud »laste õpetajatele ja päästkirja õppijate juhatuses«. Ka seltskonnategelasena omab K. teatavat tähtsust, toimides poliitiliselt erapooletuna erakonnalõhede ja intriigide ajajärgul. K. teotses Eesti Aleksandrikooli peakomitees ja oli Eesti Kirjanduse Seltsi asutajaid liikmeid, sama seltsi koolikirjanduse toimkonna liige ja »Vanemuise« abiesimees. Kirjanduslool alal avaldas K. »Kalevipoja«, »Nibelungide« ja »Lembitu« kohta kriitilise töö »Kolm suurt lugu« (1886), kus ta nende vägimeeste vahelkordi püüab selgitada. Ta mitmekülgsetes tegevuses ei saa ka mainimata jätta kehakultuuri alal asjaalgatavaid teeneid, mis väljendunud ta Mülleri süsteemi vabalt ümber- töötatud »Tervise raamatus« (1907) ja varemini ilmunud »Turnimise raamatus« (I—II, 1879). K. avaldas ka kogu ristinimesid »Ni- mede raamatus« (1901), »Mis ütleb kiri« (1901), »Stenograafia õpetus« (Tartus ja Viinis, 1882, II ja III tr. tiitliga »Kiirkirja õpetus« 1887 ja 1910), »Vaimus ja tões« (1901) j. t.

Post. album, lk. 186; E. Kirj. 1922 (J. V. Veski); J. Kurrik, Vilksatused ärkamisajast (E. Kirj. 1922). M. T.

KURRIKOFF, Andreas, sünd. 12. IX. 1848 Viljandi v. talupidaja pojana, õppis Tartus keele- ja usuteadust 1869—74, pidas prooviaastat Viljandis ja Paides, oli kiriku- õpetaja Türil 1875—92, kust oli sunnitud lahkuma aastaid kestnud sügavate vastolude tõttu kogudusega, elas siis kannatades närvi- nõrkuse all ja avalikust elust eemale hoidudes Tartus ja Viljandis, suri 13. VII 1904. — Juba noore üliõpilasena omandab K. silmapaistva koha Eesti üliõpilaste koondumisloos: tema algatusel hakkab 1870. a. kevadsemestril väike kogu rahvuslikult mõtlemaid Eesti üli- õpilasi oma vahel korralikult koos käima »Kalevipoja-õhtu« nime all, harjutades neil

kooskäimistel eesti keelt, tutvudes J. Hurti juhatusel Kalevipoja lugulauluga ning selgi- tades läbirääkimistel Eesti rahvuslikke päeva- küsimusi. Kui väikesest algusest paari a. järel suurem kindlamat organisatsiooni loov koondis välja kasvab, saab K. selle esimeseks esimeheks (1873) ning fikseerib sellena üldi- seks Eesti haritlaste koondiseks saanud »Seltsi« põhikirjas Eesti rahvuslikult mõtleivate harit- laste, eriti üliõpilaste, püüete ja tegevuse siht- jooned õige tabavalt, andes enam-vähem üld- laadilistele ning ebamäärastele tunneteile sirg- joonelise ja konkreetse sisu ning selge ja täpsa kuju. Eesti Kirjameeste Seltsi elluastu- misel on K. asutajate liikmete hulgas ning on pärastpoole tegev kõnepidajana ja vaimlise vanavara korjajana; eriliseks ülesandeks saab K.-le E. Kirjam. Seltsi »Koolmeistrite jaos- konna« organiseerimine ning selle suviste koos- olekute juhatamine, kus harutatakse kooliõpe- tuse ning õpperaamatute küsimusi. Eesti Alek- sandrikooli asjas töötas K. kaasa silmapaistval kohal, olles peakomitee abipresidendiks 1878. a.-st kuni peakomitee tegevuse lõpetamiseni ning juhtides rahakorjamist Põhja-Eestis. Pä- rast sügava lõhe tekkimist Eesti rahvuslikus ringkonnas 80-date aa. alul jäi K. avalikust elust eemale. C. R. Jakobsoni matmisetalit- tusel peetud vaimulik kõne, ilmunud trükis pealkirja all: »Matmise-kõne C. R. Jakobsoni haua ääres« (Tartus, 1882), leidis Jakobsoni pooldajate juures teravat arvustust. Kirjan- duse alal algas K. tegevust üliõpilasena, aval- dades »Eesti Postimehes« luuletusi ning ballaade (1873—74) ning kirjutades E. Kirjam. Seltsi Aastaraamatus. 1880. a. ilmus Tartus K.-i sulest Goethe »Hermann u. Dorothea« tõlge »Härmann ja Doora« nime all vähe õnnestunud heksameetrites, hiljemini mõned vaimulikud raamatud, neist silmapaistvam »Matteuse Evangelium...« (Tallinna, 1884); peale selle avaldas K. Eesti ajalehtedes — »Eesti Postimehes«, »Postimehes« ja »Ristirahva Pühapäeva lehes« kirju hariduse alalt, muu seas pikema kirjutise usulistest liikumistest Põhja-Eestis (Post. 1894).

Paucker, Geistl. seit 1848, lk. 67 j.; Post. 1904, nr. 158; Kurrikoffide suguvõsa (1913), lk. 20—22; Hermann, E. Kirj. ajal, lk. 506; H. Rosenthal, Kultur- bestrebungen d. estn. Volkes (1912), lk. 106—108, J. Köpp, Eesti Üliõpil. Seltsi Ajalugu I (1925), lk. 14—22. J. K.

KURS-OLESK, Minni, seltskonna- ja poli- tikategelane, sünd. 1. III 1879 Tartus käsitöölise tütreana, lõpetas 1895. a. Grassi kooli ja 1898. a. Saksa õpetajannade seminari Tartus, oli siis õpetajannaks Saksa kirikukoolis Kišinevis, kus läbi käies Juudi rahvusest sotsialistidega omandas pahempoolse ilmavaate. 1902. a.